

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta säätiöstä (FE)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 20 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta säätiöstä (FE) (U 27/2012 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö
- yhdistys- ja säätiörekisteripäällikkö Juha Viertola, Patentti- ja rekisterihallitus.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Verohallinto.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus neuvoston asetukseksi

Euroopan unionin komissio on helmikuussa 2012 antanut ehdotuksen neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta säätiöstä. Asetuksella on tarkoitus luoda uusi eurooppalainen säätiömuoto, jonka tarkoituksena on helpottaa säätiöiden perustamista ja toimintaa sekä säätiövarallisuuden allokointia yleisesti hyödyllisiin tarkoituksiin EU:n sisämarkkinoilla. Ehdotuksen taustalla on tarve poistaa jäsenvaltioiden rajat ylittävän sosiaalisen liiketoiminnan esteet.

Asetusehdotuksen mukaan FE (Fundatio Europea) on erillinen oikeudellinen kokonaisuus, joka edistää laajasti yleistä etua ja jolla on yksi tai useampi asetusehdotuksessa kattavasti luetelluista yleisesti hyödyllisistä tarkoituksista, johon FE:n varat on peruuttamattomasti osoitettu. Lisäksi FE:llä on oltava rajat ylittävää

toimintaa tai sen on sääntöjensä mukaan tarkoituksena toimia vähintään kahdessa jäsenvaltiossa. FE:n peruspääoma on vähintään 25 000 euroa. FE vastaa varallisuudellaan omista velvoitteistaan.

FE voi vapaasti harjoittaa kauppaa tai muuta taloudellista toimintaa, jos tällaisen toiminnan tuotto käytetään yksinomaan FE:n yleisesti hyödyllisen toiminnan edistämiseen. Yleisesti hyödylliseen toimintaan liittymätöntä taloudellista toimintaa saa kuitenkin harjoittaa vain, jos sen osuus FE:n vuotuisesta liikevaihdosta on enintään 10 % ja tällaisen toiminnan tulos erotetaan FE:n kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kaikkiin toimiin, joilla helpotetaan

säätiöiden perustamista ja toimintaa sekä säätiövarallisuuden allokointia yleishyödyllisiin tarkoituksiin EU:n sisämarkkinoilla. Yksi tällainen toimi voi olla ehdotettu uuden eurooppalaisen säätiömuodon luominen.

Yleiskantanaan asetusehdotukseen valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen valmistelussa säätiöiden toiminnan rajoitusten ja hallinnollisen taakan vähentäminen ovat hyviä lähtökoh- tia. Samalla on kuitenkin otettava huomioon sää- tiöiden eri sidosryhmien tarpeet, kansallisen verotuksen yhtenäisyys ja tehokkuus mukaan lu- kien. Niin ikään on kiinnitettävä huomiota sii- hen, että eurooppalaisen säätiömuodon toimi- vuus riippuu olennaisesti säätiön kotipaikan jä- senvaltion viranomaisvalvonnan tasosta, tehok- kuudesta ja yhteistyöstä muiden jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa. Neuvoston käsittelyssä ehdotusta on selvennettävä sekä täydennettävä

säätiöiden ja niiden sidosryhmien kannalta tar- peellisella sääntelyllä. Ehdotuksen mukaisia kansallisten viranomaisten tehtäviä on lisäksi tarpeen arvioida tarkemmin viranomaisten hal- linnollisen taakan kannalta. Myös ehdotukseen sisältyvien verosäännösten oikeusperustaa on selvitettävä käsittelyn aikana.

Henkilöstön rajat ylittävien osallistumis- oikeuksien kehittämiseen valtioneuvosto suh- tautuu myönteisesti. Asetusehdotuksen sään- tely, jolla pyritään turvaamaan yritysneuvosto- direktiiviin perustuvan rajat ylittävän tiedot- tamisen ja kuulemisen toteutuminen vastaavasti kuin aiemmin eurooppayhtiössä ja euroop- paosuuskunnassa, on perusteltua ja tarkoituk- senmukaista. Henkilöstön osallistumisoikeuk- sien sääntelyyn otetaan tarkemmin kantaa eh- dotuksen käsittelyn edetessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotetulla asetuksella on tarkoitus luoda uusi oikeudellinen muoto, eurooppalainen säätiö, jonka avulla helpotettaisiin yleishyödyllisten säätiöiden perustamista ja toimintaa sisämark- kinoilla. Nämä säätiöt voisivat ohjata yksityisiä varoja nykyistä tehokkaammin yleishyödyllisiin tarkoituksiin Euroopan unionissa valtioiden ra- jojen yli.

Eurooppalainen säätiö olisi itsenäinen oikeus- henkilö, joka syntyisi rekisteröinnillä. Se rekis- teröitäisiin jossain jäsenvaltiossa ja voisi har- joittaa toimintaansa myös toisessa jäsenval- tiossa. Säätiö voisi siirtää kotipaikkansa Euroo- pan unionin sisällä ilman, että sen katsotaan pur- kautuvan. Jäsenvaltiolla voisi jatkossakin olla Eurooppalaisen säätiön ohella kansallisen lain- säädännön mukaisia säätiöitä ja yleishyödyllisiä yhteisöjä.

Eurooppalainen säätiö voitaisiin perustaa ainoastaan asetusluonnoksessa tyhjentävästi lueteltuihin yleishyödylliseksi määriteltyihin tarkoituksiin. Se saisi harjoittaa vapaasti kaup- paa tai muuta taloudellista toimintaa, mikäli täl-

laisen toiminnan tuotto käytetään yksinomaan sen yhteen tai useampaan yleishyödylliseen tar- koitukseen. Yleishyödylliseen tarkoitukseen liit- tymätön taloudellinen toiminta saisi muodostaa enintään 10 prosenttia säätiön vuotuisesta net- toliikevaihdosta. Tällaisen toiminnan tulokset tulisi lisäksi esittää erikseen kirjanpidossa.

Jäsenvaltion olisi asetusehdotuksen mukaan nimettävä valvontaviranomainen, jonka teh- tävänä olisi varmistaa, että säätiö toimii FE:n perussäännön, asetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Suomessa valvontaviran- omaisena toimisi Patentti- ja rekisterihallitus.

Lakivaliokunta toteaa, että verotuksen kan- nalta ei ole vailla merkitystä, että asetusluon- noksen mukaan jäsenvaltioiden on katsottava missä tahansa jäsenvaltiossa rekisteröity eurooppalainen säätiö yleishyödylliseksi yhtei- söksi ja myönnettävä sille sama verotuskohtelu kuin kansallisille yleishyödyllisille yhteisöille. Valiokunta suhtautuu varauksellisesti mahdolli- suuteen rekisteröidä säätiö kokonaan toisessa jä- senvaltiossa kuin missä itse toiminta tapahtuu .

Ehdotuksen mukaan valvontaviranomaisen tehtävänä on seurata ja tutkia, täyttääkö säätiön tosiasiallinen toiminta ne yleishyödyllisyyteen liittyvät vaatimukset, jotka asetuksessa on asetettu, ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Jatkovalmistelussa on otettava selkeä kanta siihen, millaisia reagointimahdollisuuksia isäntävaltion verohallinnolla on esimerkiksi siinä tapauksessa, että valvonnassa käy ilmi, että FE:n toiminta ei enää tosiasiallisesti täytä yleishyödyllisyyden edellytyksiä. Kun yleishyödyllisyyden edellytykset eri jäsenmaissa voivat vielä vaihdella, tulisi viranomaisyhteistyön toteutumisedellytyksiin kiinnittää erityistä huomiota.

Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävät sekä säätiöiden rekisteröinnin että valvonnan osalta

tulevat asetuksen myötä lisääntymään. Valvontatehtävien vaatimista resursseista on syytä huolehtia asianmukaisesti, mikäli asetus aikanaan tulee voimaan.

Asetusehdotuksen eurooppalaisen säätiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia vaatimuksia on niin ikään syytä vielä selkeyttää. Olisi toivottavaa, että kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat vaatimukset määräytyisivät säätiön kotipaikan mukaan.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
vpj. Lars Erik Gästgivers /r
jäs. James Hirvisaari /ps
Johanna Jurva /ps
Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Aino-Kaisa Pekonen /vas
Jaana Pelkonen /kok
Kristiina Salonen /sd
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.